

NHỮNG THÀNH TỰU VĂN HÓA THỜI CẬN ĐẠI

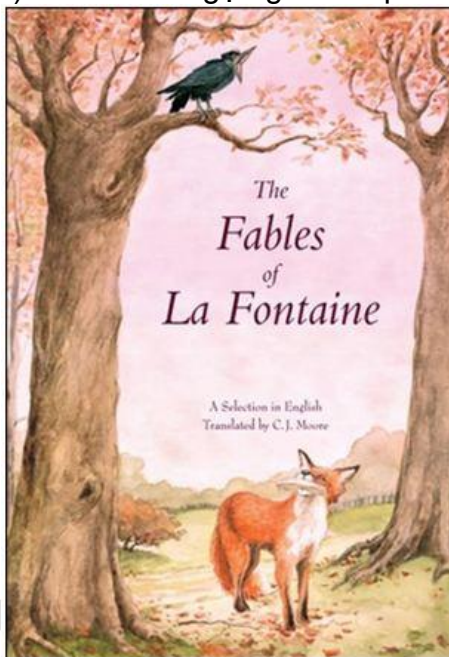
1. Tóm tắt lý thuyết

1.1. Sự phát triển của nền văn hóa mới trong buổi đầu thời cận đại đến giữa thế kỉ XIX

- Về văn học

+ Ở Phương Tây

- Xuất hiện những nhà tư tưởng tiến bộ, những nhà văn, thơ, nhà viết kịch nổi tiếng.
- Cooc-nây (1606 - 1684) bi kịch cổ điển Pháp.
- La Phông-ten (1621 - 1695) là nhà thơ ngụ ngôn Pháp.

Hình 1: Trang bìa của truyện Ngụ ngôn của La Phông-ten

- Mô-li-e (1622 - 1673) là người mở đầu cho nền hài kịch cổ điển Pháp...
- Ban-dắc (Pháp 1799 - 1850).
- An-đéc-xen (Đan Mạch, 1805 - 1875).
- Pu-skin (Nga, 1799 - 1837).

+ Ở châu Á

- Tào Tuyết Cần (1716 - 1763) của Trung Quốc; Nhật Bản có nhà thơ, nhà soạn kịch xuất sắc Chi-ka-mát-xư Môn-đa-ê-môn (1653 - 1725); ở Việt Nam thế kỉ XVIII có nhà bác học Lê Quý Đôn (1726 - 1784), ...
- Phản ánh hiện thực xã hội ở các nước trên thế giới thời kỳ cận đại.
- Hình thành quan điểm, tư tưởng của con người tư sản, tấn công vào thành trì của chế độ phong kiến, góp phần vào thắng lợi của chủ nghĩa tư bản.

- Về âm nhạc

- Bét tô ven - Đức - sáng tác thẩm đượm tinh thần dân chủ cách mạng.

Hình 2: Bét- tô- ven (1770- 1827)

- Mô da (1756-1791) - người Áo.

- Về hội họa

Rem-bran (1606-1669) - Hà Lan vẽ chân dung, phong cảnh.

- Những thành tựu về mặt tư tưởng, văn hóa đến thế kỉ XIX

- Trào lưu Triết học Ánh sáng thế kỉ XVII - XVIII ở Pháp, tiêu biểu như: Mông-te-xki-ơ (1689 - 1755); Vôn-te (1694 - 1778); G. Rút-tô (1712 - 1778)
- Nhóm Bách khoa toàn thư do Đi-đơ-rô đứng đầu. Được ví “Như những khẩu đại bác, mở đường cho bộ binh xuất kích”

1.2. Thành tựu của văn học, nghệ thuật từ giữa thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX

1.2.1. Điều kiện lịch sử

- Chủ nghĩa tư bản được xác lập trên phạm vi toàn thế giới và bước sang giai đoạn chủ nghĩa đế quốc.

- Giai cấp tư sản nắm quyền thống trị, mở rộng và xâm lược thuộc địa thì đời sống nhân dân lao động bị áp bức ngày càng khốn khổ.

1.2.2. Thành tựu tiêu biểu về văn học, nghệ thuật đầu thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX

- Về văn học

+ Ở phương Tây

- Vích to Huy-gô (1802 - 1885): Những người khốn khổ, thể hiện lòng yêu thương vô hạn đối với những người đau khổ, mong tìm hạnh phúc cho họ.

Hình 3: Những người khốn khổ của Vích to Huy go

- Lép Tôn-xtôi (1828 - 1910): Chiến tranh và hòa bình, An-na Ka-rê-ni-na, Phục sinh chống lại phong kiến Nga Hoàng
- Mác-Tuên (1835 - 1910): Những cuộc phiêu lưu của Tôm Xoay ơ, trào phúng, hài hước, mang tinh thần phê phán sâu sắc
- Pu-skin - Nga; Ban- đắc – Pháp

- Ở phương Đông: phản ánh cuộc sống của nhân dân dưới ách thực dân phong kiến, lòng khát khao và ý chí anh hùng quật khởi trong đấu tranh cho độc lập tự do.

- Lỗ Tấn (1881 - 1936): A.Q. chính chuyện; Nhật kí người điên, Thuốc, ...
- Ra-bin-đra-nát Ta-go - Ấn Độ, thơ, kịch, tiểu thuyết, truyện ngắn...tập Thơ Dân...thể hiện lòng yêu nước, yêu hoà bình và tình nhân đạo...
- Hô-xê Mác-ti (1823 - 1893): nhà thơ nổi tiếng của Cu ba.

- Về nghệ thuật

+ Kiến trúc: Cung điện Véc xai được hoàn thành vào năm 1708; Bảo tàng Anh; Viện bảo tàng Ec-mi-ta-giơ; Bảo tàng Lu-vơ (Pa-ri-Pháp), là bảo tàng bằng hiện vật lớn nhất thế giới.

Hình 4: Cung điện Véc-xai

+ Hội họa: họa sĩ Van Gốc (Hà Lan) với tác phẩm Hoa hướng dương, Phu-gita (Nhật Bản), Pi-cát-xô (Tây Ban Nha) ... Lê-vi-tan (Nga)

+ Âm nhạc: Trai-cốp-ki với Hồ thiên nga, Người đẹp ngủ trong rừng

=> Phản ánh hiện thực xã hội, mong ước xây dựng một xã hội mới tốt đẹp hơn.

1.3. Trào lưu tư tưởng tiến bộ và sự ra đời của chủ nghĩa xã hội khoa học từ giữa thế kỷ XIX đến đầu thế kỷ XX

- Chủ nghĩa xã hội không tưởng

Những nhà tư tưởng tiến bộ Xanh Xi-mông, Phu-ri-ê, Ô-oen: mong muốn xây dựng một xã hội không có chế độ tư hữu, không có áp bức bóc lột... Không tưởng vì tư tưởng của họ không thực hiện được trong điều kiện chủ nghĩa tư bản vẫn được duy trì và phát triển.

- Triết học Đức và kinh tế chính trị học Anh

- Hê-ghen (1770 - 1831) và Phoi-ơ-bách (1804 - 1872) nhà triết học nổi tiếng người Đức. Hê-ghen là nhà duy tâm khách quan còn Phoi-ơ-bách là nhà duy vật siêu hình...
- Khoa Kinh tế - chính trị cổ điển phát sinh ở Anh Adam Xmit (1723 - 1790) và Ri-các-đô (1772 - 1823), "lí luận về giá trị lao động", nhưng chỉ mới nhìn thấy mối quan hệ giữa vật và vật chứ chưa thấy mối quan hệ giữa người với người.

- Chủ nghĩa xã hội khoa học

+ Hoàn cảnh

- Sự áp bức bóc lột của giai cấp tư sản giai đoạn chủ nghĩa đế quốc.
- Phong trào công nhân phát triển, cùng với học thuyết Chủ nghĩa xã hội khoa học ra đời do C. Mác và Ph. Ăngghen thành lập, được Lê-nin phát triển.

+ Nội dung

- Kế thừa, phát triển có chọn lọc những thành tựu của khoa học xã hội và tự nhiên mà loài người đã đạt được, chủ yếu từ thế kỉ XIX (định luật bảo toàn và chuyển hóa năng lượng, học thuyết tế bào, thuyết tiến hóa của các giống loài, các trào lưu triết học cổ điển Đức, học thuyết kinh tế Anh và lý luận về chủ nghĩa xã hội không tưởng ở Pháp).
- Học thuyết gồm ba bộ phận chính: triết học, kinh tế - chính trị học và chủ nghĩa xã hội khoa học (Chủ nghĩa duy vật biện chứng và Chủ nghĩa duy vật lịch sử kết hợp chặt chẽ với nhau).
- Điểm khác: Xây dựng học thuyết của mình trên quan điểm, lập trường giai cấp công nhân, thực tiễn đấu tranh của phong trào cách mạng vô sản thế giới, hình thành hệ thống lý luận vừa mới khoa học vừa cách mạng

+ Vai trò

- Là đỉnh cao của trí tuệ loài người, là cương lĩnh cách mạng cho cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa tư bản, xây dựng xã hội cộng sản.
- Và mở ra kỷ nguyên mới cho sự phát triển của khoa học (tự nhiên và xã hội, nhân văn).

2. Luyện tập

Câu 1: Lập bảng hệ thống về các tác giả, tác phẩm nổi tiếng thuộc các lĩnh vực văn học, nghệ thuật đầu thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX.

Gợi ý trả lời

Lĩnh vực	Tác giả - Tác phẩm
----------	--------------------

Văn học	<p>- Vích to Huy-gô (1802 - 1885): Những người khốn khổ, thể hiện lòng yêu thương vô hạn đối với những người đau khổ, mong tìm hạnh phúc cho họ.</p> <p>Lép Tôn-xtôi (1828 - 1910): Chiến tranh và hòa bình, An-na Ka rê ni na, Phục sinhchống lại phong kiến Nga Hoàng</p> <p>- Mác-Tuên (1935 - 1910): Những cuộc phiêu lưu của Tôm Xoay ơ, trào phúng, hài hước, mang tinh thần phê phán sâu sắc</p> <p>-Pu-skin - Nga; Ban dắc - Pháp.....</p> <p>-Lỗ Tấn (1881 - 1936): A.Q. Chính chuyện; Nhật kí người điên, Thuốc,...</p> <p>-Ra-bin-đra-nát Ta-go - Ấn Độ, thơ, kịch, tiểu thuyết, truyện ngắn...tập Thơ Dânng...thể hiện lòng yêu nước, yêu hoà bình và tình nhân đạo...</p> <p>-Hô-xê Mác-ti (1823 - 1893): nhà thơ nổi tiếng của Cu ba.</p>
Nghệ thuật	<p>- Kiến trúc: Cung điện Véc xai được hoàn thành vào năm 1708; Bảo tàng Anh; Viện bảo tàng Ec-mi-ta-giơ; Bảo tàng Lu-vơ (Pa-ri-Pháp), là bảo tàng bằng hiện vật lớn nhất thế giới.</p> <p>- Hội họa: họa sĩ Van Gốc (Hà Lan) với tác phẩm Hoa hướng dương, Phu-gita (Nhật Bản), Pi-cát-xô (Tây Ban Nha)... Lê-vi-tan (Nga)</p> <p>- Âm nhạc: Trai-cốp-ki với Hồ thiên nga, Người đẹp ngủ trong rừng</p>

Câu 2: Trình bày những hiểu biết của em về chủ nghĩa xã hội không tưởng?

Gợi ý trả lời

- Hoàn cảnh ra đời của CNXH không tưởng:

- Sự bóc lột tàn nhẫn người lao động của giai cấp tư sản.
- Những người tư sản tiến bộ thông cảm với nỗi khổ của người lao động mong muốn xây dựng một chế độ tốt đẹp hơn, không có tư hữu và bóc lột.
- Chủ nghĩa xã hội không tưởng ra đời đại diện là Xanhximông, Phuriê, Ooen.
- Những mặt tích của CNXH không tưởng
- Nhân thức được mặt trái của chế độ tư sản là bóc lột lao động.
- Phê phán sâu sắc xã hội tư bản, dự đoán tương lai.

- Hạn chế:

- Không vạch ra được lối thoát, không giải thích được bản chất của chế độ đó.
- Không thấy được vai trò và sức mạnh của gia cấp công nhân.

- Ý nghĩa: Là tư tưởng tiến bộ trong XH lúc đó. Cổ vũ nguồn lao động đấu tranh, là tiền đề ra đời của chủ nghĩa Mác.

Câu 3: Học thuyết chủ nghĩa xã hội khoa học ra đời trong điều kiện lịch sử nào và có vai trò như thế nào đối với sự phát triển của xã hội?

Gợi ý trả lời

- Điều kiện lịch sử:

- Chủ nghĩa tư bản đã chuyển sang giai đoạn đế quốc chủ nghĩa.
- Sự áp bức bóc lột của giai cấp tư sản giai đoạn chủ nghĩa đế quốc.
- Phong trào công nhân phát triển, cùng với học thuyết Chủ nghĩa xã hội khoa học ra đời do C.Mác và Ph. Ăngghen thành lập, được Lê-nin phát triển.

- Nội dung:

- Kế thừa, phát triển có chọn lọc những thành tựu của khoa học xã hội và tự nhiên mà loài người đã đạt được, chủ yếu từ thế kỉ XIX (định luật bảo toàn và chuyển hóa năng lượng, học thuyết tế bào, thuyết tiến hóa của các giống loài, các trào lưu triết học cổ điển Đức, học thuyết kinh tế Anh và lý luận về chủ nghĩa xã hội không tưởng ở Pháp).
- Học thuyết gồm ba bộ phận chính: triết học, kinh tế - chính trị học và chủ nghĩa xã hội khoa học (Chủ nghĩa duy vật biện chứng và Chủ nghĩa duy vật lịch sử kết hợp chặt chẽ với nhau).

- Vai trò

- Là đỉnh cao của trí tuệ loài người, là cương lĩnh cách mạng cho cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa tư bản, xây dựng xã hội cộng sản.
- Và mở ra kỷ nguyên mới cho sự phát triển của khoa học (tự nhiên và xã hội, nhân văn).

3. Kết luận

Bài học giới thiệu sự phát triển của nền văn hóa và những thành tựu văn hóa thời cận đại của cả phương Đông và phương Tây.